

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Martin Kuta, Marek Jedinák, Jakub Kohút

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ.....	3
ESVČ K SRBSKO-ALBÁNSKÉMU SETKÁNÍ.....	3
NOVÁ INICIATIVA PRO BOSNU A HERCEGOVINU.....	3
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU.....	5
VOLBY NA VÝCHODNÍ UKRAJINĚ.....	5
EU K MÍROVÝM ROZHOVORŮM V KOLUMBII.....	7
DIALOG O LIDSKÝCH PRÁVECH EU–KAZACHSTÁN.....	8
JEDNÁNÍ EP O JIŽNÍM SÚDÁNU.....	9
EP: SOUHLAS S RATIFIKACÍ ASOCIAČNÍ DOHODY S MOLDAVSKEM.....	9
DIALOG O LIDSKÝCH PRÁVECH S UZBEKISTÁNEM.....	11
SPOLUPRÁCE S KYRGYZSTÁNEM.....	12
EP: SOUHLAS S RATIFIKACÍ ASOCIAČNÍ DOHODY S GRUZÍÍ.....	12
FAC K VÝVOJI NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ.....	13
FAC K POLITICE KONTROLY VÝVOZU ZBOŽÍ.....	14
ÍRÁN: NEUPLATŇOVÁNÍ SANKCÍ.....	15

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

ESVČ K SRBSKO-ALBÁNSKÉMU SETKÁNÍ

Pozadí

Vztahy Srbska a Albánie představují jeden ze stěžejních pilířů regionální stability západního Balkánu. Význam těchto vztahů má vliv na vývoj v Kosovu, které je z většiny obýváno etnickými Albánci, a evropské vyhlídky obou států. EU totiž vyžaduje, aby kandidátská země měla kladné vztahy se sousedními státy¹.

Aktuálně

Jednání mezi oběma zeměmi se uskutečnilo 10. listopadu. Rozhovory přišly měsíc po fotbalových zápasech, které provázely etnické násilnosti. Jednání se účastnili premiéři obou zemí Edi Rama a jeho srbský protějšek Alexandr Vučić. Do budoucna se uvažuje o zvýšených investicích srbských firem v Albánii. V oblasti přeshraniční spolupráce se objevil záměr, aby občané obou zemí mohli cestovat pouze s občanskými průkazy. Obě strany budou spolupracovat v oblasti potírání daňových úniků a finanční kriminality. Zároveň jednání ukázala slabinu srbsko-albánských vztahů, kterou je otázka nezávislosti Kosova. Premiér Rama označil Kosovo za nezávislý stát. Premiér Vučić naopak uvedl, že Srbsko považuje Kosovo i nadále za svou součást. Srbsko považuje celé jednání za neúspěšné, protože se nepovedlo stanovit jasné priority ve společné spolupráci².

ESVČ jednání přivítala s tím, že se jedná o historický milník, který umožní vztahy posilovat a rozvíjet³.

NOVÁ INICIATIVA PRO BOSNU A HERCEGOVINU

Pozadí

Komplikované vnitřní uspořádání a etnicko-náboženské rozdělení společnosti představují překážku bosensko-hercegovinského politického vývoje. Zvláště v souvislosti s nedávnými parlamentními volbami, ve kterých zvítězily etnické strany, se vnitřní politika opět stane omezujícím faktorem reforem⁴. Říjnové parlamentní volby byly ve znamení jarních protestů, v nichž občané vyjádřili svou nespokojenost s dosavadním reformním úsilím vlád. Voliči od těchto voleb především očekávali vytvoření akceschopné vlády, která by potřebné reformy zahájila.

Aktuálně

Na začátku listopadu proběhla v Berlíně konference o budoucím vývoji v Bosně a Hercegovině. Konference se zúčastnil německý ministr zahraničních věcí Frank-Walter Steinmeier, britský ministr zahraničních věcí Philip Hammond a bosensko-hercegovinský ministr zahraničních věcí

¹ Viz smlouva o urovnání vztahů mezi Srbskem a Kosovem z dubna 2013.

Přehled SZBP duben 2013, [ZDE](#).

² Euractiv.com: 'Historic' Albanian visit to Serbia leaves bitter aftertaste, 13. 11. 2014, [ZDE](#).

³ ESVČ: Statement by the Spokesperson of High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the visit of the Prime Minister of Albania to Serbia, 11. 11. 2014, [ZDE](#).

⁴ K volbám viz Přehled SZBP říjen 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Zlatko Lagumdžija. Ministr Hammond poděkoval za regionální podporu chorvatské ministryni zahraničních věcí Vesně Pusićové a srbskému ministru zahraničních věcí Ivicu Dačićovi. Prioritou pro Bosnu a Hercegovinu jsou reformy oblastí zaměstnanosti, vzdělávání a zdravotnictví, kriminalita, právní stát a spravedlnost, boj proti korupci. Základem účinných reforem je aktivní Rada ministrů (vláda Bosny a Hercegoviny). Podle Hammonda je potřeba zahájit institucionální reformy na všech úrovních země tak, aby bylo zajištěno jejich efektivní fungování a dále byla usnadněna spolupráce s institucemi EU. Země dále potřebuje reformy, které vyplývají ze Stabilizační a asociační dohody (naplnění Kodaňských kritérií) a nedávno zveřejněné dohody o růstu a práci⁵. Spojené království a Německo se hodlá na evropské úrovni zasadit o to, aby země při splnění všech povinností vyplývajících z podepsání Stabilizační a asociační dohody, která byla sjednána již v roce 2008, a z přístupových jednání mohla vstoupit do EU. Obě partnerské země dále očekávají, že poskytnou Bosně a Hercegovině rady a podporu v reformním úsilí⁶.

Iniciativa přichází v době, kdy mezinárodněpolitické think-tanky upozorňují na postupné oddalování zemí Západního Balkánu EU⁷. V těchto zemích dochází ke snižování vnímané atraktivity EU a objevují se etnické problémy, které současní aktéři nejsou schopni řešit.

Vysoká představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová uvedla⁸, že oceňuje Spojené království a Německo za tuto iniciativu. Podle Mogheriniové je iniciativa správně načasovaná s ohledem na nedávné parlamentní volby, které podle EU a mezinárodního společenství nesmějí skončit neschopností politických stran sestavit funkční vládu. Reformní agendou nastíněnou v britsko-německé iniciativě se bude zabývat také Rada pro zahraniční věci v druhé polovině listopadu.

---

⁵ Jedná se o soubor navržených opatření v oblasti hospodářské politiky a podpory podnikání. Návrhy jsou výsledkem setkání účastníků mezinárodního fóra, které se v květnu letošního roku sešlo v Bosně. Na fóru zasedli zástupci EU, Mezinárodního měnového fondu, Světové banky, Evropské banky pro obnovu a rozvoj a států, které se snaží přispět k obnově země.

Europa.ba: Compact for Growth and Jobs in Bosnia and Herzegovina, 11. 10. 2014, [ZDE](#).

⁶ Gov.uk: Bosnia & Herzegovina - a new strategic approach, The Foreign Secretary co-launched a UK-German initiative on Bosnia and Herzegovina in Berlin, with German Foreign Minister Steinmeier, 5. 11. 2014, [ZDE](#).

⁷ ECFR.eu: Europe must not neglect the Western Balkans, 5. 9. 2014, [ZDE](#).

⁸ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the new initiative for Bosnia and Herzegovina, 6.11.2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

VOLBY NA VÝCHODNÍ UKRAJINĚ

Popis problematiky

Parlamentní volby, které proběhly v druhé polovině října, přinesly novou politickou reprezentaci v Nejvyšší radě. Volby vedle západních států uznalo také Rusko. Didier Burkhalter, předseda Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), označil volby za stabilizující faktor v současné krizi⁹. Nově zvolení poslanci mezi tím zřídili přípravnou poslaneckou skupinu, která měla učinit první kroky před vlastní ustavující schůzí Rady. Ustavující schůze Rady proběhla 27. listopadu¹⁰. Předsedou parlamentu se stal Volodymyr Hrojsman, od jara letošního roku vicepremiér pro regionální politiku. Nejvyšší rada také zvolila Arsenije Jaceňuka předsedou vlády.

Záhy po parlamentních volbách se ale situace na východě země opět zdramatizovala. Spouštěčem se stalo výrazné vítězství prozápadních stran a postupném vzdalování prozápadní politické reprezentace a představitelů separatistických regionů. Podle OBSE se v Doněcké oblasti objevily neoznačené konvoje vojenské techniky (nákladní automobily, tanky, obrněné transportéry)¹¹. OBSE uváděla, že se kolona pohybovala Doněckou oblastí směrem od východu na západ¹².

Střety podle monitorovací mise OBSE pokračovaly v druhé polovině listopadu v regionu Doněcku. Mise OBSE také uváděla, že v centru Doněcku se pohybují vojenská vozidla s ruskými vlajkami, ačkoli vlastní vozidlo a posádka nenesly národní označení¹³.

„Parlamentní a prezidentské volby“ na východní Ukrajině

Vítězství prozápadních stran v parlamentních volbách urychlilo vyhlášení voleb do orgánů Doněcké a Luhanské autonomní republiky. Již před samotnými volbami varovali představitelé západních států, že volby neuznají. Podobné vyjádření vydala OBSE; plánované volby nebyly v souladu s Minskou dohodou¹⁴.

„Prezidentské a parlamentní“ volby na území Doněcké a Luhanské oblasti proběhly 2. listopadu. Prezidentem Doněcké lidové republiky se se ziskem 78 % hlasů stal úřadující předseda vlády Alexander Zacharčenko. Ve volbách do zákonodárního sboru uspělo hnutí Doněcká republika (68 %) a Svobodný Donbas (32%). Hlavou Luhanské lidové republiky se stal se 63 % hlasů dosavadní vůdce povstalců Igor Plotnickij. Ve volbách do Národní rady překročily 5 % hranici strany Mír Luhansku a Luhanský ekonomický svaz s 69,42 % a 22,23 %.

⁹ OSCE.org: Elections in Ukraine another step towards stabilization, says CiO, calling for enhanced efforts to implement Minsk commitments, 27. 10. 2014, [ZDE](#).

¹⁰ Rada.gov.ua: The Verkhovna Rada of Ukraine of the eighth convocation to start working on November 27, 19. 11. 2014, [ZDE](#).

¹¹ OSCE.org: Spot report by the OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine (SMM), 8. 11. 2014, [ZDE](#).

¹² OSCE.org: Spot report by the OSCE Special Monitoring Mission to Ukraine (SMM), 9. 11. 2014, [ZDE](#).

¹³ OSCE.org: OSCE Special Monitoring Mission, 19. 11. 2014, [ZDE](#).

¹⁴ OSCE.org: So-called elections not in line with Minsk Protocol, says OSCE Chair, calling for enhanced efforts and dialogue to implement all commitments, 31. 10. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Hlasování proběhlo bez oficiální účasti mezinárodních pozorovatelů, podle think-tanku Jamestown Foundation se v roli pozorovatelů objevilo na šedesát zástupců evropské krajní levice i pravice¹⁵. Podle ukrajinského prezidenta Porošenka jde o „frašku pod hlavními tanků a automatických zbraní pořádanou teroristy, která nemá s volbami co dělat“¹⁶. Podle ministerstva zahraničí Ruské federace proběhly volby podle standardů a s vysokou účastí. Rusko bude respektovat názor voličů¹⁷.

Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová vydala prohlášení, podle něhož nejsou volby v souladu s Minskou dohodou. ESVČ považuje tyto volby za nelegální a nelegitimní a odmítá je uznat. Legitimní politická reprezentace ve východoukrajinských regionech může být ustavena pouze v souladu s ukrajinským právem. Toho by si měla být podle ESVČ vědoma také Ruská federace. I nadále by měla být ustanovení Minské dohody uváděna v praxi. Za zásadní ESVČ považuje kontrolu ukrajinsko-ruské hranice zvláštní monitorovací misí OBSE, protože i nadále existují obavy, že dochází k jejímu nezákonnému překračování a zásobování povstalců vojenským materiálem¹⁸. EU je i nadále znepokojena pokračujícím porušováním příměří, které bylo dojednáno v září v Minsku. Spojené státy společně s Evropskou unií vyzvaly Rusko, jakožto jednoho se signatářů Minské dohody, aby se připojilo k ostatním mezinárodním organizacím a volby neuznávalo¹⁹.

Vstup v platnost části asociační dohody

Prvního listopadu vstoupila v platnost asociační dohoda s Ukrajinou. V platnost vstoupila ustanovení o lidských právech, základních právech a svobodách a právním státě, politických reformách, soudnictví a vnitřní bezpečnosti, ekonomické a finanční spolupráce. Zároveň ale nevstoupila v platnost ta ustanovení asociační dohody, která ohrožují pokračování implementace mírového plánu podle Minské dohody ze září letošního roku. Jedná se především o ekonomickou část (hluboká a široká dohoda o volném obchodu), která má vstoupit v platnost až 1. ledna 2016. Do konce roku 2015 platí pro ukrajinské exportéry jednostranný preferenční režim, který přijala Rada v dubnu letošního roku²⁰. Ustavující schůze asociační rady, která má dohlížet na vstup ustanovení v platnost a stanovovat priority v jednotlivých oblastech, se bude konat před koncem letošního roku²¹.

Evropská komise oznámila, že po konzultaci s vysokou představitelkou Mogheriniovou uvolnila dalších 3,3 milionu eur na pomoc nejpostiženějším obyvatelům Ukrajiny, které nejvíce zasáhla válka na východě země. Další peníze jsou poskytovány na výstavbu komunitních center (škol, zdravotnických zařízení). Dohromady Komise a členské státy poskytly přes 73 milionů eur.

¹⁵ Jamestown.org: Donetsk, Luhansk ‘People’s Republics’ Stage Elections in Ukraine’s Donbas, 5. 11. 2014, [ZDE](#).

¹⁶ CBC.ca: Ukraine rebels hold election despite international outcry, 2. 11. 2014, [ZDE](#).

¹⁷ CNN.com: Large crowds turn out for controversial vote, Ukrainian separatists say 3. 11. 2014, [ZDE](#).

¹⁸ Rada EU: Declaration by the High Representative on behalf of the EU on "elections" in eastern Ukraine, 5. 11. 2014, [ZDE](#).

¹⁹ Whitehouse.org: Statement by NSC Spokesperson Bernadette Meehan on Anticipated Separatist “Elections” in Eastern Ukraine, 31. 10. 2014, [ZDE](#).

²⁰ Prodloužení platnosti preferenčního režimu do konce roku 2015 viz rozhodnutí Rady: Ukraine: unilateral trade measures extended, 24. 10. 2014, [ZDE](#).

²¹ Evropská komise: Joint Statement by the Presidents of Ukraine, the European Council and the European Commission on the occasion of the beginning of the provisional application of the Association Agreement, 31. 10. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Jednání v institucích EU

Situaci na Ukrajině se věnují také závěry Rady ze dne 17. listopadu²². EU podporuje Minskou dohodu, kterou vidí jako krok k politickému řešení současné krize, a vyzvala všechny strany k její urychlené realizaci. Jako alarmující se jeví především zprávy o konvojích se zbraněmi, tanky a vojáky bez označení, které se pohybují v oblastech kontrolovaných separatisty. Rada vyzvala k přijetí odpovědnosti Ruskou federaci. Rada vyjádřila přání urychleného sestavení nové vlády po parlamentních volbách konaných 26. října. Vláda musí řešit politické a ekonomické reformy včetně reformy ústavy, soudnictví, protikorupčních opatření. Naproti tomu Rada neuznala výsledky prezidentských a parlamentních voleb konaných 2. listopadu v obou separatistických regionech. Tyto volby nejsou z pohledu EU právoplatné a porušují Minskou dohodu. V této souvislosti Rada vyzvala ESVČ a Komisi, aby navrhly rozšíření sankční listiny o jména dalších představitelů separatistů. Ke splnění závazků vyplývajících z Minské dohody je potřeba zintenzivnit jednání v rámci trojstranné kontaktní skupiny s podporou zástupců OBSE. Nelze opomenout ani zhoršující se humanitární situaci na východní Ukrajině. Proto je EU připravena poskytnout Ukrajině pomoc při postkonfliktní obnově. Ze země je hlášeno také porušování lidských práv, což se týká hlavně Krymského poloostrova a tamní tatarské komunity. Rada zopakovala, že neuzná ruskou anexi Krymu.

Rada dále uvítala vstup v platnost některých částí asociační dohody. Pro plné využití potenciálu asociační smlouvy musí být ovšem provedeny další reformní kroky. Energetická bezpečnost Ukrajiny i členských zemí EU na období letošní zimy by měla být zabezpečena dohodou dosaženou 30. října, které předcházelo sedmiměsíční vyjednávání v trojstranném formátu. Závěrem Rada přivítala podpis dohody o poradní misi EU jako známku ochoty ukrajinské vlády reformovat sektor civilní bezpečnosti.

EU K MÍROVÝM ROZHOVORŮM V KOLUMBII

Popis problematiky

Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC) vznikly v roce 1964 původně jako protestní hnutí proti vyvlastňování pozemků farmářů. Během studené války však organizace významně vojensky posílila a přiklonila se ke komunismu. Nabytou moc se rozhodla využít k politickým cílům, kdy se střídavými úspěchy prováděla útoky na oficiální vládu a také armádu. Velká část financí na chod guerilly pochází z drogového obchodu. O dohodu s FARC se centrální vláda snaží již několik desetiletí, přičemž výsledky dosud nebyly uspokojivé. Naději na pokrok v jednáních přináší právě proces zahájený v roce 2012 na setkání kolumbijské vlády a zástupců FARC v Norsku²³.

Pravidelné schůzky kolumbijských vládních vyjednávačů a zástupců levicové guerilly se konají v kubánské metropoli Havaně a v průběhu dvou let se podařilo zúčastněným stranám dosáhnout konsensu v některých klíčových záležitostech. Mezi nejdůležitější kroky patří změna přístupu FARC ke svým obětem. V minulosti se FARC snažila toto téma zlehčovat či se mu úplně vyhýbat. Nejčastější strategií předáků organizace bylo vykreslovat samotnou guerillu jako oběť nebo poukázat na oběti zaviněné příslušníky provládních sil. Průlom přišel 30. října 2014, kdy FARC vydala prohlášení o zodpovědnosti za všechny akce, které mohly mít dopad na civilní obyvatelstvo.

Přesto, že jednání se vyvíjejí nadějně, mnoho záležitostí zůstává nevyřešených. Jedná se například o otázku odzbrojení guerilly po eventuálním podepsání mírové smlouvy, amnestii pro

²² Rada EU: Council conclusions on Ukraine, 17. 11. 2014, [ZDE](#).

²³ K otázce mírových rozhovorů v Kolumbii viz Colombiapeace.org, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

příslušníky FARC a prominutí ostatních zločinů (obchod s drogami) a implementace mírové dohody do právního řádu (novelizace ústavy, celostátní referendum).

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka EU Federica Mogheriniová se 4. listopadu setkala s kolumbijským prezidentem Juanem Manuelem Santosem, aby jménem EU vyjádřila podporu probíhajícímu mírovému procesu²⁴. Mogheriniová poznamenala, že podpora, kterou může EU poskytnout, má vysokou politickou hodnotu, protože může ukázat úspěšnost mírových jednání a být tak nadějí pro ostatní země procházející konfliktem. EU je také připravena finančně přispět k implementaci dohody s FARC a asistovat zemi při postkonfliktní rekonstrukci, pokud o to Kolumbie požádá. Kolumbie je pro EU jedním z nejdůležitějších partnerů v Latinské Americe. Důkazem rostoucí vzájemné spolupráce v posledních letech je mimo jiné dohoda o volném obchodu či rámcová dohoda o účasti Kolumbie na operacích EU pro řešení krizí.

S prezidentem Santosem také jednali poslanci Výboru pro zahraniční věci (AFET) Evropského parlamentu²⁵.

DIALOG O LIDSKÝCH PRÁVECH EU–KAZACHSTÁN

Popis problematiky

Spolupráce EU a Kazachstánu je založena na Dohodě o spolupráci a partnerství²⁶, na kterou navazují další smlouvy a memoranda. V rámci unijní rozvojové pomoci EU financuje programy zaměřené na reformu soudnictví, kapacitu místní a regionální samosprávy, veřejné správy a ekonomické reformy²⁷. EU dále podporuje projekty občanské společnosti a nevládních organizací. Na každoroční bázi se konají setkání představitelů EU a Kazachstánu s tématem lidských práv²⁸.

Jednání v institucích EU

Dne 12. listopadu 2014 se v Bruselu konalo šesté kolo každoročního dialogu o lidských právech mezi EU a Kazachstánem²⁹. Debata se dotkla řady témat, včetně svobody projevu, týrání a špatného zacházení s vězni a ženských práv. Delegace EU uvítala vývoj fungování Národního preventivního mechanismu pro monitorování věznic a doporučila další kroky vedoucí k posílení kanceláře ombudsmana a Národního centra pro lidská práva. Obavy u evropských partnerů však vyvolal nový kazašský trestní zákoník, který by mohl mít negativní vliv na svobodu projevu a shromažďování. EU na závěr setkání vyjádřila vůli spolupracovat s Kazachstánem v oblasti lidských práv a právního státu, včetně spolupráce při implementaci Akčního plánu pro lidská práva. Příští kolo jednání o lidskoprávních otázkách mezi EU a Kazachstánem by se mělo uskutečnit v roce 2015 v Astaně.

²⁴ ESVČ: Meeting between President Santos and HR/VP Federica Mogherini: EU confirms commitment to support Colombia Peace Process, 4. 11. 2014, [ZDE](#).

²⁵ EP: MEPs to debate Colombia's peace process with President Santos, 4. 11. 2014, [ZDE](#).

²⁶ ESVČ: Partnership and Cooperation Agreement, [ZDE](#).

²⁷ ESVČ: EU relations with Kazakhstan, [ZDE](#).

²⁸ ESVČ: EU delegation to Kazakhstan, Civil society dialogue, [ZDE](#).

²⁹ ESVČ: Press Release: EU-Kazakhstan Human Rights Dialogue, 12. 11. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

JEDNÁNÍ EP O JIŽNÍM SÚDÁNU

Popis problematiky

Nestabilita Jižního Súdánu se táhne již téměř jedenáct měsíců. V prosinci 2013 se uvádělo, že je země na prahu občanské války. I přes proklamované květnové příměří přijala v létě letošního roku Rada sankce proti osobám porušujícím mírové dohody³⁰. Mírová jednání byla obnovena v srpnu a září letošního roku. I přes dohodu o vytvoření přechodné vlády byly zahájeny přípravy na konání všeobecných voleb v roce 2015. Zemi v říjnu zachvátila vlna násilných střetů mezi povstalci a vládními jednotkami. Parlament odhlasoval zákon o státní bezpečnosti, kterým jsou členové vládních jednotek zbaveni odpovědnosti³¹. Podle odhadů EU zasáhly boje 1,4 milionu obyvatel.

Jednání v institucích EU

Situaci v Jižním Súdánu se na svém plenárním zasedání 12. listopadu zabýval Evropský parlament (EP). V debatě zaznělo³², že EU by měla dále posilovat a prohlubovat svou humanitární pomoc Jižnímu Súdánu (EK by měla zvážit uspořádání mezinárodní dárcovské konference). Podle komisaře pro Evropskou politiku sousedství a rozšiřování Johannese Hahna bude v roce 2015 potřebovat 2,5 milionů lidí v zemi potravinovou pomoc. Dále komisař Hahn zdůraznil, že v případě jihosúdánské krize se jedná o lidmi zaviněnou politickou krizi. Odpovědní aktéři by se měli snažit o pokračování mírových rozhovorů s vyústěním v ukončení konfliktu.

Plénium přijalo usnesení³³, v němž odmítá násilí, zneprátelené strany vyzývá k mírovým rozhovorům. Humanitární pomoc by neměla proudit do rukou vojenských jednotek. Humanitární pomoc je podle usnesení zásadní pro přežití obyvatelstva, nevyřeší ale politickou krizi. V té by se mělo angažovat mezinárodní společenství (OSN, EU, Africká unie). Jihosúdánská vláda by měla zajistit, aby výnosy z prodeje ropy plynuly k obyvatelům, nikoli k úzkému okruhu lidí. OSN by měla také zvážit vytvoření mezinárodního tribunálu na vyšetření válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. Podle poslanců jsou prozatímní sankce neúčinné.

EP: SOUHLAS S RATIFIKACÍ ASOCIAČNÍ DOHODY S MOLDAVSKEM

Popis problematiky

Moldavsko je jednou ze zemí Východního partnerství, která dlouhodobě usiluje o členství v EU. Přístupová jednání blokuje status Podněstří, na jehož území je vyhlášena autonomní republika. Naposledy v říjnu Rada prodloužila omezující opatření vůči představitelům tohoto území.

I přes ruské výhrůžky podepsal moldavský premiér Iurie Leancă asociační dohodu s předsedou Evropské rady Hermanem Van Rompuyem v červnu letošního roku³⁴. Souhlas s ratifikací asociační dohody musí udělit Evropský parlament. Moldavský parlament tak učinil již 2. července³⁵.

³⁰ Přehled SZBP červenec 2014, [ZDE](#).

³¹ Crisisgroup.org: South Sudan, [ZDE](#).

³² EP: Humanitarian situation in South Sudan (debate), 12. 11. 2014, [ZDE](#).

³³ EP: European Parliament resolution of 13 November 2014 on the humanitarian situation in South Sudan, 13. 11. 2014, [ZDE](#).

³⁴ Přehled SZBP červen 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Parlamentní volby

Na konci listopadu proběhly v zemi parlamentní volby. Ve volbách zvítězila Socialistická strana pod vedením Igora Dodona (*Partidul Socialistilor din Republica Moldova*, PSRM; zisk 20,5 % hlasů). Na druhém místě se umístili Liberální demokraté Vlada Filata (*Partidul Liberal Democrat din Moldova*, PLDM; zisk 20,16 % hlasů). Třetí skončili komunisté Vladimira Voronina (*Partidul Comunistilor din Republica Moldova*, PCMR; 17,5 %). Na čtvrtém a pátém místě skončili Demokraté (*Partidul Democrat din Moldova*, PDM; zisk 15,8 % hlasů), respektive Liberálové (*Partidul Liberal*, PL; zisk 9,7 % hlasů)³⁶.

Volby přinesly několik aspektů, které budou výrazně ovlivňovat další vývoj. Zvítězila proruská Socialistická strana. To výrazně snižuje vyhlídky na urovnání situace v Podněstří. Vítězství proruské Socialistické strany je ale spojeno s poklesem preferencí proruské Komunistické strany, která zemi dominovala od konce 90. let 20. století³⁷. Předběžný počet mandátů naznačuje pokračování vládní koalice stran PLDM, PDM a PL, v jejímž čele stojí premiér Iurie Leancă. Koalice je charakteristická proevropským postojem. Pravděpodobné sestavení proevropské koalice snižuje možnost normalizace vztahů s Ruskem. Rusko již naznačilo, že volby v Moldavsku neuzná, protože spatřuje „vážné pochybnosti o demokratické povaze voleb“³⁸. Naproti tomu mise OBSE uvedla, že volby byly velice dobře zajištěny a probíhaly za standardních podmínek³⁹.

Jednání v institucích EU

Souhlasem s ratifikací se plenární zasedání EP zabývalo dne 12. listopadu⁴⁰. V debatě zazněla podpora asociační dohody. Dohoda umožňuje pokračovat v proevropském kurzu Moldavska (politické reformy, hospodářský rozvoj). Zároveň ale zazněly kritické hlasy, které zdůrazňovaly, že dohoda vytváří další třetí plochu ve vztazích s Ruskem⁴¹. Dále se objevily kritické názory, že pomoc EU nemusí nutně být pro zemi pozitivní z hlediska vnitřních reforem a hospodářského rozvoje⁴². Podle některých poslanců také není jasné, zdali Moldavsko má zajištěnou vlastní politickou identitu a nemělo by dojít ke spojení s Rumunskem⁴³.

V přijatém usnesení⁴⁴ poslanci EP uvítali podepsání asociační dohody a zároveň stanovili, že dohoda nepředstavuje konečné stádium integrace Moldavska do struktur EU. Dohoda se týká celého území země (včetně Podněstří). Usnesení se dále dotýkalo nadcházejících parlamentních voleb (vyjádření k nim viz dále). Poslanci vyzvali, aby volby proběhly v souladu s mezinárodními standardy. Poliční představitelé země se mají rovněž zasadit o to, aby posilovali stabilitu, nezávislost, efektivitu politických institucí, právní stát, boj proti korupci a další

³⁵ Moldpres.md: European Parliament to ratify Moldova-EU Association Agreement in November, 30. 10. 2014, [ZDE](#).

³⁶ Výsledky voleb viz Voteaza.md (Comisia Electorala Centrala): Rezultatele preliminare, [ZDE](#).

³⁷ K vývoji v zemi a minulým parlamentním volbám viz Vybraná témata 2/2011, Moldavsko – referendum a parlamentní volby 2010, [ZDE](#).

³⁸ RFERL.org: Pro-EU Parties Ahead In Moldovan Elections, 30. 11. 2014, [ZDE](#).

³⁹ OSCE.org: Elections in Moldova were generally well administered, in a campaign influenced by geopolitical aspirations, say international observers, 1. 12. 2014, [ZDE](#).

⁴⁰ EP: Association agreement between the European Union and the Republic of Moldova - Conclusion of an Association agreement between the European Union and the Republic of Moldova (debate), 13. 11. 2014, [ZDE](#).

⁴¹ Poslanec James Carver ze skupiny Evropa svobody a přímé demokracie (EFDD).

⁴² Poslanec Miroslav Ransdorf ze skupiny Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (GUE/NGL).

⁴³ Poslanec Jiří Maštálka ze skupiny Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (GUE/NGL) a Janusz Korwin-Mikke za nezařazené.

⁴⁴ EP: Conclusion of an association agreement between the European Union and the Republic of Moldova, 13. 11. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

reformní kroky, které jsou spojeny s asociační dohodou. Poslanci zároveň odmítli ruský nátlak v podobě zákazu dovozu moldavských produktů.

Vysoká představitelka Mogheriniová a komisař pro Evropskou politiku sousedství a rozšiřování Hahn vydali k volbám prohlášení⁴⁵, podle kterého vítají předběžné hodnocení průběhu voleb pozorovatelskou misí OBSE. EU vyzývá k urychlenému vytvoření akceschopné vlády, která umožní i konstruktivní fungování opozice. Prohlášení zdůrazňuje připravenost EU poskytnout nové moldavské vládě podporu ve zvyšování transparentnosti, posilování právního státu a tržního hospodářství. Tyto reformy by měly být prováděny i s ohledem na hlubší integraci a spolupráci s EU na základě asociační dohody. EU je dále připravena pomoci s řešením konfliktu v Podněstří i do budoucna.

DIALOG O LIDSKÝCH PRÁVECH S UZBEKISTÁNEM

Popis problematiky

Vztahy EU a Uzbekistánu jsou upraveny na základě dohody o partnerství a spolupráci⁴⁶ z roku 1996. Partnerství je založeno ve snaze podpořit konsolidaci uzbecké demokracie, přechod k tržní ekonomice, občanskou společnost a zakotvit politický rámec umožňující spolupráci významných politických stran. Vztahy s Uzbekistánem jsou dále vytvářeny na základě memoranda o pochopení a spolupráci v oblasti energetiky⁴⁷.

Uzbecká vláda podle nevládní neziskové organizace Human Rights Watch porušuje lidská práva stíháním svých politických oponentů, lidskoprávních aktivistů, novinářů a některých aktivistů občanské společnosti⁴⁸. V zemi jsou dále porušována náboženská práva (stíháni jsou muslimové, kteří praktikují svou víru bez státní kontroly).

Jednání v institucích EU

Dne 18. listopadu proběhlo setkání zástupců delegace EU, ESVČ a zástupců uzbecké delegace v Bruselu⁴⁹. Evropská delegace zdůrazňovala otázku lidských práv, pravidla vazby, svobodu vyjadřování a sdružování a práva žen. Zástupci EU vyzvali uzbeckou stranu, aby urychleně přijala národní akční plán pro lidská práva⁵⁰. Přímou se evropská delegace dotkla otázky vězeňství a používání nedovolených výslechových metod. Uzbecká vláda by měla zajistit podmínky pro fungování občanské společnosti a lidskoprávních organizací.

---

⁴⁵ ESVČ: Joint Statement on the parliamentary elections in the Republic of Moldova, 1. 12. 2014, [ZDE](#).

⁴⁶ ESVČ: Partnership and Cooperation Agreement, 31. 8. 1999, [ZDE](#).

⁴⁷ Evropská komise: Energy from abroad, Caucasus, Central Asia, 24. 1. 2011, [ZDE](#).

⁴⁸ HRW.org: EU - Uzbekistan Human Rights Dialogue, 26. 11. 2014, [ZDE](#).

⁴⁹ ESVČ: EU-Uzbekistan Human Rights Dialogue, 19. 11. 2014, [ZDE](#).

⁵⁰ Spolupráce v této oblasti se stala již v minulosti předmětem jednání mezi delegací EU a Uzbekistánem.

Neurope.eu: EU will deepen energy cooperation with Uzbekistan, 18. 3. 2014, [ZDE](#).

Dokument zdůrazňuje nutné reformy v oblasti vězeňství, svobody slova, garance pracovních podmínek a zákazu dětské práce.

Doporučení k národnímu akčnímu plánu viz OHCHR.org: Highlights 24 April 2013 AM – Uzbekistan, 24. 4. 2013, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

SPOLUPRÁCE S KYRGYZSTÁNEM

Popis problematiky

Dvoustranné vztahy mezi EU a Kyrgyzstánem byly zahájeny na konci 90. let 20. století. Podobně jako v případě Uzbekistánu EU uplatňuje jednotnou strategii pro spolupráci se středoasijskými státy. EU poskytuje zemi podporu v mnoha oblastech rozvojové pomoci (lidská práva, životní prostředí, občanská společnost, migrace obyvatelstva). Vztahy s Kyrgyzstánem upravuje smlouva o partnerství a spolupráci z roku 1999⁵¹.

Jednání v institucích EU

Dne 18. listopadu proběhlo třinácté setkání Rady pro spolupráci EU a Kyrgyzstánu⁵². Nejprve se obě strany vzájemně ujistily o vůli dodržovat závazky plynoucí z dohody o partnerství a spolupráci a strategie EU pro Střední Asii. Diskuse se dotkla celé řady témat včetně oblastí demokracie, právního státu, lidských práv a základních svobod. Evropská delegace vyzvala k dodržování mezinárodních standardů při nadcházejících volbách v roce 2015⁵³. Dále se diskutovalo o rozvoji regionální spolupráce se sousedními zeměmi Kyrgyzstánu, především, co se týče energetiky, vodního hospodářství, životního prostředí, ale i bezpečnosti. V rámci této schůzky ohlásila Evropská komise také novou rozvojovou pomoc Kyrgyzstánu ve výši 184 milionů eur pro období let 2014–2020. Prostředky jsou určeny především pro oblasti vzdělávání, právního státu a integrovaného rozvoje venkova. Cílem podpory je přispět k rozvoji demokracie, snižování chudoby a dosažení udržitelného rozvoje. Tato dohoda (Víceletý orientační program) byla podepsána 17. listopadu eurokomisařem pro mezinárodní spolupráci a rozvoj Nevenem Mimicou a kyrgyzským ministrem zahraničí Erlanem Abdyldeevem.

EP: SOUHLAS S RATIFIKACÍ ASOCIAČNÍ DOHODY S GRUZIIÍ

Popis problematiky

Asociační dohoda představuje nástroj vnější činnosti Unie s cílem stabilizace určitého regionu. Proces podepisování asociačních dohod se zeměmi Východního partnerství měl být zahájen na loňském summitu ve Vilniusu podepsáním dohody s Ukrajinou⁵⁴. V průběhu letošního roku potom byly podepsány asociační dohody s Gruzii a Moldavskem⁵⁵.

K zintenzivnění vztahů EU a Gruzie došlo po roce 2003, kdy tehdejší gruzínská vláda zahájila ekonomické a politické reformy. Unijní podpora Gruzii se dá rozdělit do několika kategorií⁵⁶. První z nich je podpora územní celistvosti Gruzie (mezinárodněpolitické neuznání nezávislosti Jižní Osetie⁵⁷ a Abcházie). V této souvislosti EU od roku 2008 udržuje monitorovací misi a zároveň ustavila zvláštního zmocněnce EU pro jižní Kavkaz a Gruzii. Dále EU poskytuje Gruzii

⁵¹ ESVČ: EU relations with the Kyrgyz Republic, [ZDE](#).

⁵² Rada EU: Thirteenth meeting of the Cooperation Council between the European Union and the Kyrgyz Republic – EU announces further support for development, 18. 11. 2014.

⁵³ V posledních deseti letech neproběhlo ani jedno předání moci s blížícími se parlamentními a prezidentskými volbami či po jejich skončení v poklidu.

⁵⁴ Přehled SZBP prosinec 2013, [ZDE](#).

⁵⁵ Přehled SZBP červen 2014, [ZDE](#).

⁵⁶ ESVČ: EU-Georgia relations, [ZDE](#).

⁵⁷ V nedávné době došlo k jednání mezi jihoosetinskou politickou reprezentací a představiteli Ruské federace. Výsledkem byla tzv. smlouva o alianci a integraci. Jedná se faktické připojení Jižní Osetie k Ruské federaci. Tato jednání reagovala na iniciativu NATO a gruzínské vlády vybudovat na území státu základnu NATO.

K tomu viz Eurasianet.org: South Ossetia to Russia: Go Ahead, Crimea Me!, 29. 10. 2014, [ZDE](#), a Eurasianet.org: Russia Criticizes NATO Facilities In Georgia, Defends NATO Facilities In Russia, 12. 10. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

finanční prostředky na rozvojové programy (v letech 2007–2013 země získala celkem 452 milionů eur, do roku 2017 je Gruzii určeno až 410 milionů eur⁵⁸). Vedle asociační dohody probíhají také jednání o bezvízovém styku. V říjnu byla ukončena první fáze rozhovorů⁵⁹, druhá fáze započala v listopadu letošního roku.

Jednání v institucích EU

Dne 17. listopadu probíhalo ve výboru pro zahraniční věci (AFET) EP jednání o asociační dohodě s Gruzii⁶⁰. Výbor v hlasování doporučil plénu EP vyslovit souhlas s ratifikací asociační dohody. Usnesení bylo přijato 48 hlasy (jeden hlas proti, tři se zdržely). V doprovodném usnesení⁶¹ členové výboru přivítali reformy soudnictví a veřejné žaloby v zemi. Poslanci vyjádřili podporu pokračující demokratizaci a institucionálním reformám v zemi. I nadále by gruzínská vláda měla vyvinout úsilí k demokratizaci. Dohoda se má vztahovat na celé území Gruzie (včetně Jižní Osetie a Abcházie). Poslanci žádali prodloužení monitorovací mise do roku 2016. Plénum EP bude o vyslovení souhlasu hlasovat na svém prosincovém zasedání.

Gruzínský parlament vyslovil souhlas s ratifikací dohody v červenci letošního roku⁶².

FAC K VÝVOJI NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ

Popis problematiky

Vývoj na Blízkém východě se v létě letošního roku zhoršil po vlně únosů jak izraelských, tak palestinských mladých lidí. Situaci se v září zabýval EP⁶³. Izrael i nadále pokračoval v obsazování dalšího území a výstavbě osad na západním břehu Jordánu. Ke střetům docházelo také na území Jeruzalému. Konflikty v Jeruzalémě byly považovány za „sousedskou válku“, která se však může změnit v náboženské střety. Děje se tak především z toho důvodu, že místem střetů se staly mešity a synagogy. Pro izraelskou stranu se konflikt zkomplikoval také tím, že nebylo možné v Jeruzalémě použít dosavadní vojenskou strategii – cílené letecké útoky izraelského letectva. Izraelský premiér Benjamin Netanjahu oznámil další rozšiřování osad, bourání palestinských domů, zatýkání a výstavbu kontrolních stanovišť v okolí Chrámové hory v centrální oblasti Jeruzalému⁶⁴.

Vzhledem k mezinárodněpolitické situaci, kdy se některé evropské státy rozhodly k jednání o uznání Palestiny jako samostatného státu⁶⁵, vyvstává otázka budoucího hlavního města obou

⁵⁸ K finančním prostředkům v rámci nástrojů Evropské politiky sousedství (ENPI) viz též Přehled SZBP září 2014, [ZDE](#).

⁵⁹ V první fázi došlo ke snížení poplatků za udělení víza gruzínským občanům určitých kategorií (např. děti, důchodci, zaměstnanci firem ze zemí EU). Druhá fáze má změnit proceduru posuzování udělení víz.

Evropská komise: Georgia: one step closer to EU visa liberalisation, 29. 10. 2014, [ZDE](#).

⁶⁰ Evropský parlament: EP should consent to EU-Georgia association deal, says Foreign Affairs Committee, 17. 11. 2014, [ZDE](#).

⁶¹ Evropský parlament: Návrh zprávy obsahující návrh nelegislativního usnesení k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření, jménem Evropské unie, Dohody o přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Gruzii na straně druhé, 29. 9. 2014, [ZDE](#).

⁶² Civil.ge: Parliament Plans to Ratify Association Agreement with EU Next Week, 9.7. 2014, [ZDE](#).

Jako první ratifikovalo asociační dohodu Rumunsko. Ratifikovalo také dohody s Moldavskem a Ukrajinou.

⁶³ Přehled SZBP září 2014, [ZDE](#).

⁶⁴ Middleeasteye.net: A Netanyahu-shaped vacuum, 20. 11. 2014, [ZDE](#).

Na začátku prosince se Netanjahuova vláda rozpadla. Důvodem byla kritika kroků premiéra Netanjahua od jeho vládních kolegů (především od Cipi Livniové ze strany Hatnuah, která usiluje o obnovení mírových rozhovorů a vytvoření palestinského státu).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

států. I nadále se počítá s tím, že by jím byl Jeruzalém. Izraelský oficiální postoj to ovšem odmítá a chce zachovat jednotu západního a východního Jeruzalému.

Jednání v institucích EU

EU se znepokojením sleduje rostoucí napětí a násilí na Blízkém Východě a vyzývá politické lídry ke spolupráci, aby došlo k uklidnění situace. Rada pro zahraniční věci (FAC) se tématem zabývala na svém jednání 17. listopadu⁶⁶. Přivítala schůzku, která se konala 13. listopadu v Ammánu za účasti jordánského krále Abdullaha, ministra zahraničí USA Johna Kerryho a izraelského premiéra Netanjahua. Zde byly navrženy konkrétní kroky ke zklidnění napětí. Rada vyjádřila politování nad některými akcemi Izraele jako např. vyvlastnění půdy nedaleko Betléma, plány na vysídlení beduínů nebo plány na další výstavbu osad. Osídlování východního Jeruzaléma vážně ohrožuje možnost, že by Jeruzalém sloužil jako budoucí hlavní město obou států. Přetrvávající složitá humanitární situace v Pásmu Gazy vyžaduje plnou realizaci dočasného mechanismu pro monitorování a ověřování, který byl vyjedнан OSN, Izraelem a Palestinskou samosprávou, jako důležitý krok k otevření všech přechodů. EU vybídla strany konfliktu k dodržování trvalého příměří, které bylo dohodnuto 26. srpna v Káhiře a deklarovala připravenost hrát klíčovou roli v urovnání konfliktu. Za tímto účelem byla zmíněna možná reaktivace a rozšíření misí EUBAM Rafah a EUPOL COPPS. Unie rovněž podpořila palestinskou vládu národní jednoty a prezidenta Abbasa v čele samosprávy. Důležitá je role amerického ministra zahraničí Kerryho, který se snaží dostat obě strany i vlivné mezinárodní aktéry jako je blízko-východní kvartet, Liga arabských států a Rada bezpečnosti OSN, k jednacímu stolu. Neméně významná byla v tomto kontextu návštěva vysoké představitelky EU Federici Mogheriniové, která oblast navštívila brzy po svém jmenování.

FAC K POLITICE KONTROLY VÝVOZU ZBOŽÍ

Popis problematiky

EU uplatňuje v rámci obchodní politiky s třetími zeměmi kontrolu vývozu zboží dvojího užití⁶⁷. Tento postoj se uplatňuje s ohledem na nešíření zbraní hromadného ničení. Tím se EU snaží přispět ke světové stabilitě a mezinárodnímu míru. Zboží dvojího užití představuje obchodní artikl se strategickými partnery⁶⁸. Od roku 2011 se vede veřejná debata o změně pravidel kontroly. Evropská komise (EK) z této debaty vydala pracovní dokument⁶⁹, ve kterém jsou zhodnocena témata vzešlá z této debaty.

Jednání v institucích EU

Rada pro zahraniční věci (FAC) se tématu kontroly vývozu věnovala na svém zasedání dne 21. listopadu⁷⁰. Rada vzala v potaz dokumenty a návrhy EK v oblasti kontroly vývozu. Podle zástupců členských států by se měla kontrola vývozu rozšířit také na „výzkum dvojího užití“. Členské státy by měly více spolupracovat na odstranění překážek pro vnitřní obchod. Celý

⁶⁵ Již dříve tak učinila švédská středo-levicová vláda po zářijových volbách. Na konci listopadu doporučení k uznání schválila francouzská vláda a parlament o něm hlasoval na začátku prosince.

⁶⁶ Rada EU: Council conclusions on the Middle East Peace Process (MEPP), 17. 11. 2014, [ZDE](#).

⁶⁷ Nařízení Rady č. 428/2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, 5. 5. 2009, [ZDE](#).

⁶⁸ Evropská komise: Dual-use controls, [ZDE](#).

⁶⁹ Evropská komise: Strategic export controls: ensuring security and competitiveness in a changing world - A report on the public consultation launched under the Green Paper COM(2011) 393, 17. 1. 2013, [ZDE](#).

⁷⁰ Rada EU: Council conclusions on the Review of Export Control Policy, 21. 11. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

system posuzování vývozu vyžaduje jasnost a transparentnost. Rada proto vyzývá k vytvoření elektronického licenčního systému, který by snížil náklady kontrol, zároveň zvýšil kapacitu aktérů účinně kontrolovat vývoz zboží dvojího užití. Rada vyzývá členské státy a EK k vyššímu sdílení informací. Povinnost kontrolovat vývoz by mohla být dále rozšířena i na explicitně nezmíněné zboží.

ÍRÁN: NEUPLATŇOVÁNÍ SANKCÍ

Popis problematiky

Íránský jaderný program představoval po dlouhou dobu klíčovou otázku mezinárodních vztahů a bezpečnostní otázku v regionu. Postupná změna situace v regionu (události v Sýrii, vzestup sunnitského Islámského státu) společně s vnitropolitickou změnou (prezidentské volby, v nichž zvítězil umírněný kandidát Hasan Rúhání) vedly ke změně vztahů Íránu a západních států a zahájení rozhovorů o zastavení jaderného programu v zemi⁷¹. EU již dříve omezila aplikaci omezujících opatření vůči íránskému režimu⁷².

Na okraj zářijového Valného shromáždění OSN se uskutečnila schůzka britského premiéra Davida Camerona s íránským prezidentem Rúháním. Diplomatické styky byly zpřetrhány v létě 2011 poté, co Spojené království oznámilo zavedení sankcí vůči režimu bývalého prezidenta Ahmedínežáda. Smyslem tohoto setkání bylo naznačení změny přístupu západních států vůči Íránu a také snaha zapojit Írán do protiislamistického boje (proti sunnitského radikální džihadismu Islámského státu). Setkání rovněž mělo značit změnu přístupu EU k zemi⁷³. Na začátku prosince se do leteckých úderů na islamistické cíle zapojilo íránské letectvo⁷⁴.

Jednání v institucích EU

Na základě akčního plánu skupiny zemí E3/EU+3 (Německo, Francie, Spojené království, Spojené státy, Rusko a Čína) a Íránu z listopadu 2013 Rada prodloužila své dřívější rozhodnutí, podle něhož se neuplatňují omezující opatření, a to až do 30. června příštího roku. Znamená to tedy, že se neuplatňují sankce na vývoz ropy, zlata a dalších vybraných kovů ze země. Akční plán stanovil, že v první fázi obě strany přijmou dobrovolná opatření, jejichž plnění bude navíc kontrolovat také Mezinárodní agentura pro jadernou energetiku (IAEA). EU se v tomto plánu zavázala, že po dobu 6 měsíců nebude uplatňovat omezující opatření a tuto lhůtu může prodloužit. Ze strany Íránu došlo k zastavení obohacování uranu, výstavby nových zařízení na obohacování a výstavby jaderné elektrárny v Araku⁷⁵.

---

⁷¹ Přehled SZBP září 2013, [ZDE](#).

⁷² Přehled SZBP červenec 2014, [ZDE](#).

⁷³ ECFR.eu: The Cameron-Rouhani meeting: what comes next? 26. 9. 2014, [ZDE](#).

⁷⁴ BBC.com: Iran jets bomb Islamic State targets in Iraq – Pentagon, 3. 12. 2014, [ZDE](#).

⁷⁵ ESVČ: E3/EU +3 nuclear negotiations with Iran: Terms of the agreement on a Joint Plan of Action, including measures to be undertaken by the European Union, 17. 1. 2014, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz